

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Verimlilik Düzeyine İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri

Evaluation Of The Efficiency Level Of Support And Training Courses By School Administrators and Teachers Who Worked In The Courses

İsmail ÇOBAN*
Mehmet ULUTAŞ**

Öz

Bu araştırmada ortaokullarda açılan destekleme ve yetiştirme kurslarında görevli yönetici ve öğretmenlerin, kursların verimlilik düzeyinin artırılması hususundaki önerileri, kurslarda planlama sürecinde karşılaşılan problemler hakkında çözüm önerileri, kursların yöneticilere ve öğretmenlere getirileri hakkındaki düşüncelerini tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda kullanılan amaçlı örneklemeden ölçüt örnekleme yöntemi kullanarak farklı branşlardan 6 branş öğretmeni ve 5 okul yöneticisi araştırmanın çalışma grubu belirlenmiştir. Araştırmanın verileri 2022-2023 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın verilerinin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Bu araştırmanın Destekleme ve Yetiştirme Kursları (DYK) ile ilgili yapılacak yeni araştırmalarda, araştırma konusu olarak kullanılabilir olduğu düşünülmektedir. Katılımcıların çoğunluğu tarafından kursların verimlilik düzeyini arttırmak için öğrenci devam takibinin yapılması gerektiği, seviye sınıflarının oluşturulup ayda bir yapılan kazanım değerlendirme sınavına göre sınıflardaki ilk üç ve son üç öğrencinin sınıf yükselmesi

* Okul Müdür Yardımcısı, Milli Eğitim Bakanlığı Aydın/TÜRKİYE, ismailcoban0992@gmail.com, ORCID ID: 0009-0000-1814-3809

** Dr. Öğretim Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı Aydın/Türkiye, mehmet.ulutas@adu.edu.tr, ORCID ID:0000-0002-6539-2039

veya sınıf düşmesi gerektiği, seviye sınıfındaki öğrencilerin tercih ettikleri öğretmenlerin derslerine girmesi gerektiğini, kaynak kitap çeşitliliğinin bakanlık tarafından artırılması gerektiği belirtilmiştir. Araştırmayla ilgili olarak kurslarda seviye sınıfı oluşturulması, Liselere Geçiş Sınavı (LGS)'nda öğrencilerin zorlandığı derslerin ders saati sayılarının arttırılması, öğretmenlerin kurslarda görev almalarını daha da teşvik etmek için ek ders ücretlerinin ve aylık ek hizmet puanlarının arttırılabileceği gibi öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: DYK, Okul Yöneticileri, Öğretmenler, Verimlilik düzeyi

Abstract

In this research, it is aimed to determine the suggestions of administrators and teachers working in support and training courses opened in secondary schools about increasing the efficiency level of the courses, their suggestions for solutions to the problems encountered in the planning process of the courses, and their thoughts about the benefits of the courses to administrators and teachers. In this research, case study, one of the qualitative research designs, was used. In qualitative research, 6 branch teachers and 5 school administrators from different branches were determined using the criterion sampling method from purposeful sampling. The data of the research was collected through a semi-structured interview form in the second semester of the 2022-2023 academic year. Content analysis was used to analyze the data of the study. It is thought that this research can be used as a research subject in new research on Support and Training Courses (STC)'s. The majority of the participants stated that student attendance should be monitored in order to increase the efficiency level of the courses, level classes are created and the first three and last three students in the classes are graded according to the achievement evaluation exam held monthly. He stated that students should be promoted or dropped, that students in their level classes should attend the classes of their preferred teachers, and that the variety of reference books should be increased by the ministry. Regarding the research, suggestions have been developed such as creating level classes in the courses, increasing the number of lesson hours of the courses in which students have difficulty in the High School Entrance Examination (LGS), and increasing additional lesson fees and monthly additional service points to further encourage teachers to take part in the courses.

Keywords: STC, School administrators, Teachers, Efficiency level

1. Giriş

Örgün ve yaygın eğitim kurumlarındaki eğitim programlarının belirlemiş olduğu hedefler her zaman her öğrenciye istenilen düzeyde kazandırılmayabilir. Hedeflerin istenilen düzeyde kazandırılmamasında sınıfların mevcut sayılarının standardın üzerinde olması, sınıflardaki fiziki ortamın yetersizliği, ders materyallerinin eksikliği, eğitim programlarının geliştirilememesi, öğretmenlerin yeterli düzeyde teknolojiyi kullanamaması gibi etkenler örnek verilebilir.

Türkiye’de 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılından itibaren uygulanan Liselere Geçiş Sınavı (LGS) 8.sınıf öğrencilerine nitelikli okullara yerleşmeleri için merkezi sınav olarak yürürlüğe girmiştir. Günümüzde öğrencilerin nitelikli liseleri kazanma isteği oldukça fazladır. Nitelikli liselerin kontenjanları sınırlı olduğundan merkezi sınav olan LGS, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından uygulanmaktadır. Bu durumun sonucunda öğrenciler arası rekabet artmış yarışmacı bir sınav sistemi oluşmuştur.

Bu yarışmacı sınav sisteminde veliler çocuklarının başarılı olmaları için takviye eğitim almaya yönelmişlerdir. Ancak ülkemizde her ailenin maddi durumu takviye eğitim almaya elverişli değildir. Daha önceki sınav sistemleri de hep merkezi sınav olarak uygulandığından öğrenciler arasında eğitimde fırsat eşitliği sorunu ortaya çıkmıştır. Bu durum hem anayasaya hem de eğitim sistemimizin amaç ve ilkeleriyle çelişmektedir. Türk Eğitim Sistemi’nde başlıca vurgulanan ilkelere birisi eğitimde fırsat eşitliğidir. Türkiye’de ekonomik durumu takviye eğitim almaya elverişli olmayan veliler de vardır. Bu durum eğitimde fırsat eşitliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Türkiye Cumhuriyeti’nde tüm vatandaşlara eğitimde fırsat eşitliği ilkesi gözetilerek adil ve eşit şartlarda bir eğitim öğretim ortamı sunulması, vatandaşların Türk toplumuna faydalı birer birey olarak yetiştirilmesi amaçlanmıştır (MEB,1973).

MEB eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için 2014-2015 Eğitim-Öğretim yılı itibariyle örgün ve yaygın eğitimi destekleme ve yetiştirme kursu uygulamasını başlatmıştır (MEB, 2014: Madde 1). Bu Yönergenin amacı, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel örgün eğitim kurumlarında öğrenim gören istekli öğrenciler ile örgün ve açık ortaöğretim kurumlarından mezun olanlara verilecek destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili usul ve esasları düzenlemektedir (MEB, 2020: Madde 1). Destekleme ve yetiştirme kursları öğrencilerin temel derslerdeki kazanım eksikliklerini giderek, temel derslerdeki başarı düzeylerini arttırmak ve LGS’ye hazırlanmalarını sağlamak amacıyla açılmıştır. MEB temel olarak eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak, öğrencilerin merkezi sınavlarda akademik başarı düzeylerini arttırmak ve okuldaki derslerindeki kazanım eksikliklerini gidermek için Destekleme ve Yetiştirme Kursları (DYK)’nı açmıştır (MEB, 2014).

Türkiye’de LGD’de nitelikli bir liseyi kazanmak için iyi bir eğitim almış olmak gerekir. İyi bir eğitim aldıktan sonra merkezi sınavlarda öğrenciler başarılı olup hedeflerine ulaşabilir. Nitelikli liselere kontenjanlarından çok daha fazla talep olduğundan LGS’nin veliler ve öğrenciler açısından öneminin arttığı söylenebilir. Bu durumda veliler ve öğrencilerden maddi durumu elverişli olanlar sınava hazırlık için özel ders, özel öğretim kursları, özel okula kayıt olma gibi alternatif eğitim takviyesi aramaktadır. Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla açılan DYK’lerin verimlilik düzeyini arttırmak için yapılacak çalışmalar eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak adına çok önemli bir yere sahip olmaktadır.

Hedeflenen kazanımların çevresel ya da bireysel faktörlerden dolayı öğrenciye yeterli düzeyde ulaşamamasından dolayı ekstra bir öğretim faaliyetine ihtiyaç duyulmaktadır. Okul sonrası yapılan kurslar, yurt dışındaki araştırmacılar için de önemli bir araştırma konusu olmuştur. Bu araştırmaların özellikle Amerika Birleşik Devletlerinde yoğunlaştığı dikkati çekmektedir. Ders dışı faaliyetler, 19. yüzyılda Amerika Birleşik Devletleri'nde başlamıştır (Massoni, 2011). Birleşik Devletler genelindeki devlet okulu öğrencileri okullar arası ve okullardaki atletik programlara, müzik etkinliklerine, sanatsal etkinliklere, drama organizasyonlarına ve akademik mesleki kulüplere katılabilirler. Ders dışı aktiviteler öğrencilerin sosyalleşmesini ve yeni arkadaşlar edinmelerini onların dışadönük bireyler olmalarına katkı sağlamaktadır. Etkinlikler çoğunlukla özel ilgi alanına dayalı olarak seçilir ve öğrenciler etkinliklerinde ortak deneyimleri paylaşır ve bu ortamlarda arkadaş olma ihtimalini artırır. Birçok etkinlikte karşılaşılan, empati, yakınlık ve iletişimin artmasıyla (örneğin, diğer kişilerin sahip olduğu çıkarları öğrenmek veya bir guruba ait hissetmek, dostluk ilişkisi kurmak ve güçlendirmek gibi) beceri geliştirme için fırsatlar yaratmaktadır (Knifsend ve Juvonen, 2017).

Asya ülkelerinin bazılarında da devlet okullarında öğrenim görmekte olan öğrenci ailelerinin ek ücretler ödeyerek hafta sonu, okul sonrasında ya da yaz tatillerinde destekleyici kurslara katılım sağlamaktadırlar (Bray, 2013). Okul dışında uygulanan kurslar, ailelerinin sosyoekonomik düzeyi düşük olan dezavantajlı gençleri spor, sanat ve kültürel aktivitelerle zararlı alışkanlıklardan korumaya yöneliktir (Knifsend ve Juvonen, 2017). Afrika kıtası ülkelerinden Nijerya'da, fizik derslerindeki öğrencilerin akademik başarı düzeylerine yönelik yapılmış olan bir araştırmaya göre öğrencilerin dersteki akademik başarı düzeylerinin okul sonrası kurs vb. etkinliklerle artırıldığı ortaya koyulmuştur (Adeyemo, 2010). Kanada'nın da kurslara katılan öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin değişimini tespit etmek amacıyla okul sonrası destekleyici kurslar uygulanmış ve bu kurslarda öğrencilerin akademik başarı düzeylerinde olumlu neticeler elde edilmiştir (Mishna vd., 2013).

Ortaokullarda uygulanan DYK'lerin işleyişinin verimlilik düzeyi ile ilgili alan yazın taraması incelendiğinde ilgili araştırma sayısının yeterli olmadığı görülmektedir. Bu çalışma ile ortaokuldaki kurslarda görev alan yönetici ve öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda kursların işleyişindeki olumlu ve olumsuz durumlar tespit edilerek kurslarda karşılaşılan sorunlarla ilgili çözüm önerileri ortaya koyarak öğrencilerin akademik başarı düzeylerini arttırmak, kurslardaki eğitim kalitesini arttırmak kursların devamı açısından önem arz etmektedir.

1.1 Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi "Ortaokullardaki Açılan Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İşleyiş Sürecinin Olumlu ve Olumsuz Yönlerinin Değerlendirilmesi ve Verimlilik Düzeyinin Arttırılması ve İşleyiş Sürecindeki Karşılaşılan Sorunlar İle İlgili Çözüm Önerileri Nelerdir?" şeklinde belirtilmiştir.

1.2 Alt Problem Cümleleri

1. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerine göre DYK'lerin verimlilik düzeyi nasıl arttırılabilir?
2. Okul Yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerine göre DYK'lerin işleyiş süreciyle ilgili olumlu ve olumsuz düşünceleri nelerdir?
3. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerine göre DYK'ler öğrencilerin özel ders alma, özel öğretim kurslarına kayıt olma, özel okullara kayıt olma gibi talep düzeylerini nasıl etkilemiştir?
4. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerine göre DYK'lerin planlama süreçleriyle karşılaşılan problemlerle ilgili çözüm önerileri nelerdir?
5. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerine göre DYK'lerin öğretmenlere yönelik getirileri nelerdir?
6. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerine göre 2022-2023 eğitim öğretim yılında ortaokullarda ilk defa uygulanan Matematik ve İngilizce dersleri için açılan DYK'ler hakkındaki görüşleri nelerdir?

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın modelinde hangi çalışmanın kullanıldığı, araştırma yayın ve etiğine ait bilgiler, araştırmanın çalışma grubu, çalışma grubunu seçerken hangi örneklem yönteminin kullanıldığı, veri toplama aracı ve yöntemi, veri toplama aracının geliştirilme süreci, elde edilen verilerin analizine yönelik bilgilere yer verilmiştir.

2.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Nitel araştırmalar, kişilerin günlük hayatlarından esinlenerek olgu ve olayları yorumlamalarını sağlayan metotlar içerir (Creswell, 2009). Özel durumların farklı yönlerini rasyonel bir şekilde ele alınmasını sağlar (Büyüköztürk, 2012). Ölçülemeyen konularda “iç görü” kazanılması sağlanır (Patton, 2014). Durum çalışmaları belirli bir problemi derinlemesine incelemek için kullanılır. İncelenen birim olgular, bireyler, programlar, topluluklar ve örgütler olabilir (David ve Sutton, 2004). Bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak elde edilen nitel verilerin incelenmesine imkân veren nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması modeli kullanılmıştır.

Durum çalışmasında araştırmacı günlük yaşamda gerçekleşen yeni sistem veya belirli bir zaman içerisinde sınırlandırılmış sistemler hakkında detaylı bir şekilde derinlemesine bilgiler toplayarak bir durumu betimlemeyi amaçlar. Bu çalışmada sınırları belirlenmiş olan bir durum, bulunduğu okulların koşullarına bağlı olarak ayrıntılı bir biçimde ele alınan bütüncül tek durum çalışması olarak belirlenmiştir (Creswell, 2021; Yıldırım ve Şimşek, 2021).

2.2 Çalışma grubu

Araştırma Aydın ili Çine ilçesinde bulunan dört ortaokulda yapılmıştır. Araştırmaya destekleme ve yetiştirme kurslarında görev alan bir okul müdürü, bir müdür yardımcısı, üç müdür yardımcısı, kurslarda yer alan her dersten bir branş öğretmeni olmak üzere 11 kişi katılmıştır. Her branştan bir öğretmen seçilerek farklı özellikteki katılımcıların destekleme ve yetiştirme kurslarıyla ilişkin ortak ve farklı görüşlerinin daha net anlaşılması açısından araştırmaya netlik katacağı düşünülmüştür. Nitel araştırmalarda amaçlı örneklemeden ölçüt örnekleme ve ayrıca maksimum çeşitlilik yöntemleri kullanarak farklı branşlardan 6 branş öğretmeni ve 5 okul yöneticisi araştırmanın katılımcıları olarak belirlenmiştir.

Tablo-1 Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Kıdem	Branş
Y1	E	44	22	Teknoloji Tasarım
Y2	E	42	17	Sosyal Bilgiler
Y3	E	44	23	Sosyal Bilgiler
Y4	E	51	29	Sosyal Bilgiler
Y5	K	38	9	İngilizce
Ö1	K	44	22	Türkçe
Ö2	E	39	16	Matematik
Ö3	E	45	23	Fen Bilimleri
Ö4	K	35	11	Sosyal Bilgiler
Ö5	K	46	23	İngilizce
Ö6	E	56	34	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

Araştırmaya katılan okul yöneticileri ve branş öğretmenlerine ait cinsiyet, yaş, kıdem yılı ve branş bilgileri Tablo 1’de verilmiştir. DYK’de görev alan branş öğretmenleri ve okul yöneticileri belirlenirken ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Yapılan görüşmelerde okul yöneticileri için “Y1, Y2, Y3, Y4, Y5” ve branş öğretmenleri için “Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6” şeklinde kodlamalar kullanılmıştır.

2.3 Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada DYK’lerde görev alan okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin kursların işleyişinin ve verimlilik düzeyinin ne ölçüde olduğunun değerlendirilmesi amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun alt yapısını eğitim yönetimi alanında uzman iki öğretim üyesi ile birlikte oluşturup görüşme formundaki soruların açıklığı ve anlaşılabilirliği konusunda ilgili öğretmenler ve yöneticilerin görüşleri alınmıştır. Görüşme formundaki sorular alt problem durumlarını ölçecek şekilde toplam 6 adetten oluşmaktadır. Alt problem durumuna ait örnek iki adet soru aşağıda verilmiştir.

1. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerine göre DYK'lerin verimlilik düzeyi nasıl arttırılabilir, örneklerle açıklar mısınız?
2. Okul Yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerine göre DYK'lerin işleyiş süreciyle ilgili olumlu ve olumsuz düşünceleri sizce nelerdir?

2.5 Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından okullara gidilmiş DYK'lerde görevli olan yöneticiler ve öğretmenlerle görüşmeler yapılmış ve görüşler ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Bu kayıtlar yazıya dökülerek veriler oluşturulmuştur. Araştırmaya destekleme ve yetiştirme kurslarında görev alan bir okul müdürü, bir müdür başyardımcısı, üç müdür yardımcı olmak üzere 5 yönetici ve kurslarda yer alan her dersten bir branş öğretmeni olmak üzere 6 öğretmen toplamda 11 kişi katılmıştır.

Araştırmanın verilerinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Sorularla ilgili verilen cevaplarda ortak noktalar tespit edilmeye çalışılarak benzer kodlar oluşturulmuştur. Benzer kodlardan yola çıkarak temalar oluşturulmuştur. Yapılan içerik analiziyle temaların birbirleriyle olan ilişkisi eğitim yönetiminde uzman iki öğretim üyesi ile birlikte kontrol edilerek araştırmada geçerlik ve güvenilirlik sağlanması hedeflenmiştir. Kodlara ve temalara ilişkin sonuçlar yöneticiler ve öğretmenler şeklinde ayrı olarak belirtilmiştir.

2.6 Araştırma Yayın ve Etiği

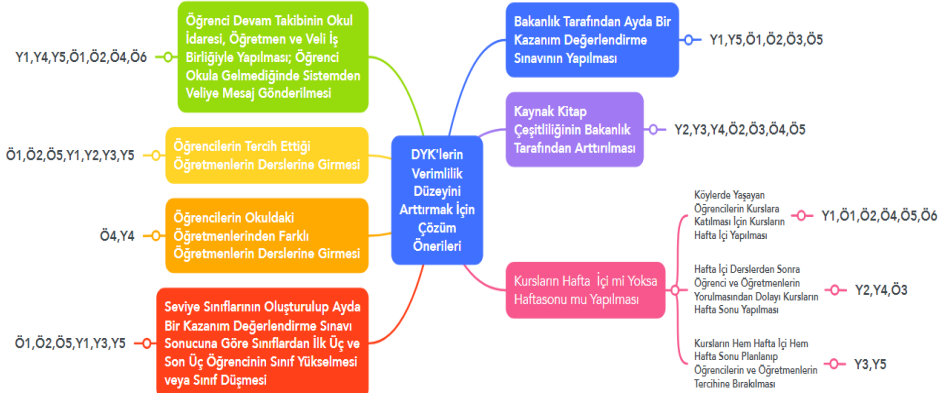
İlgili çalışma için etik kurul raporu Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 07.12.2023 tarih, E-84982664-050.01.04-459584 sayılı yazı ile alınmıştır. Yazarlar araştırmada eşit düzeyde katkı sağlamışlardır.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin araştırmanın alt problemleriyle ilgili görüşlerine yer verilmiştir. Bu görüşler doğrultusunda kavram haritaları oluşturulmuştur. Görüşlerin incelenmesi ile temalar oluşturulmuş, temalara katılım gösteren yöneticilerin ve öğretmenlerin isimleri temaların karşısına gelecek şekilde kodlanmıştır.

3.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Destekleme ve yetiştirme kurslarında kursların verimlilik düzeyini arttırmak için çözüm önerileriniz nelerdir? Örneklerle açıklar mısınız?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplara göre oluşturulan temalar ve katılımcılara ait kodlar Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Destekleme ve yetiştirme kurslarında kursların verimlilik düzeyini arttırmak için katılımcıların çözüm önerileri

Şekil 1’de görüldüğü gibi katılımcıların çoğunluğu tarafından öğrenci devam takibinin yapılması gerektiğini, öğrencilerin tercih ettikleri öğretmenlerinin derslerine girmesi gerektiğini, seviye sınıflarının oluşturulup ayda bir yapılan kazanım değerlendirme sınavına göre sınıflardaki ilk üç ve son üç öğrencinin sınıf yükselmesi veya sınıf düşmesi gerektiğini, kaynak kitap çeşitliliğinin bakanlık tarafından arttırılması gerektiğini belirtilmiştir. Kursların hafta içi mi yoksa hafta sonu mu yapılması gerektiğiyle ilgili görüş ayrılıkları olduğu gözlemlenmiştir. Araştırmanın yapıldığı ortaokullarda taşınmalı eğitim uygulandığı için katılımcıların çoğunluğu kursların hafta içi yapılması gerektiğini belirtirken, bazı katılımcılar hafta içi öğretmenlerin ve öğrencilerin derslerden sonra yorgun olmalarından dolayı kursların hafta sonu yapılması gerektiğini, bazı katılımcılar da kursların hem hafta içi hem hafta sonu planlanıp öğrencilerin ve öğretmenlerin tercihinin bırakılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu alt problemle ilgili bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

Y1: “DYK’lerde öğrencilerin öğretmen tercihlerine önem verilmelidir. Öğrenci hangi öğretmenden kurs almak istiyorsa tercih ettiği öğretmenin kurs sınıfına kaydı yapılmalıdır. Ayrıca öğrencinin devam takibi çok iyi takip edilmeli öğrenci devamsızlık yaptığında velinin haberdar olması için sistemden otomatik olarak veliye bilgilendirme mesajı gönderilecek bir sistem kurulmalıdır.”

Y2: “DYK’lerde bakanlık tarafından daha çok kaynak kitap verilmelidir. Ücretsiz kitap verilmekte ancak yeterli değildir. Binlerce soru çözümü isteyen merkezi sınavda ücretsiz verilen kaynakların sayısı arttırılmalıdır. Öğrencilerin kendilerinin tercih ettikleri öğretmenlerin derslerine girmeleri öğrencileri daha fazla motive ederek hem öğrencilerin hem öğretmenlerin birbirlerini tanımalarından dolayı daha yüksek düzeyde başarılı sonuçlar alınacaktır. Ayrıca hafta içi okuldaki derslerden sonra öğretmenler ve öğrenciler yorulduğundan dolayı hafta sonu yapılacak kurslar daha verimli olacaktır.”

Y5: “Kursların verimliliğinin arttırılması için hem hafta içi hem de hafta sonu planlanması gerektiğini düşünüyorum. Böylelikle köylerden gelen öğrenciler hafta içi kurslara katılma imkânı bulacaktır. Ayrıca şehir merkezinde yaşayan öğrenciler ve öğretmenler de ne zaman kursa gideceklerini kendileri seçmiş olacaktır.”

Ö1: “Bakanlığın ayda bir merkezi olarak tüm kurs merkezlerinde aylık değerlendirme sınavı yapması kursların verimliliğini arttıracaktır. Aylık yapılan deneme sınavında öğrencilerin başarı durumları yıl boyunca değerlendirilerek kazanım eksikleri de giderilecektir. Aylık yapılan kazanım deneme sınavı sonuçlarına göre seviye sınıfları oluşturulup sınıflar arası ilk üç ve son üç öğrencinin sınıf yükselmesi veya sınıf düşmesi gerçekleştiğinde öğrenciler arası tatlı bir rekabet oluşacaktır.”

Ö4: “Öğrencilerin okulda derslerine giren öğretmenler yerine derslerine girmeyen öğretmenlerin kursta derslerine girmesini doğru buluyorum. Çünkü öğrenciler farklı öğretmenlerin dersine girerek farklı öğretim yöntem ve tekniklerden yararlanmış olup öğrencinin motivasyonunun sağlanması için de bir değişiklik olmuş olur.”

Ö5: “Taşıma merkezli okulda çalıştığım için hafta sonu yapılan kurslara köylerden öğrencilerin gelemediğini gözlemledim. Bundan dolayı eğitimde fırsat eşitliğini arttırmak için ve kurslardan daha fazla verim elde etmek için kursların hafta içi yapılması gerektiğini düşünüyorum.”

3.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Destekleme ve yetiştirme kurslarında kursların işleyiş süreciyle ilgili olumlu ve olumsuz görüşleri nelerdir? Örneklerle açıkla mısınız? Sorusuna katılımcıların verdiği cevaplara göre oluşturulan temalar ve katılımcılara ait kodlar Şekil 2’ de gösterilmiştir.

Şekil 2. DYK’lerin işleyiş süreciyle ilgili katılımcıların olumlu ve olumsuz görüşleri

Şekil 2 incelendiğinde katılımcıların DYK’lerin ücretsiz olmasının eğitimde fırsat eşitliği imkânının sağlanmasında hem fikir olduklarını söylenebilir. Katılımcıların çoğu DYK’lerin işleyiş süreciyle ilgili olumlu görüşlerini değerlendirdiklerinde, hedefi olan merkezi sınavlarda başarılı olmak isteyen öğrencilerin akademik başarı düzeylerini arttırdığını, öğrencilerin konuları pekiştirip kazanım eksiklerini giderdiklerini, öğretmenlerin kurslarda kendilerini geliştirme imkânı bulduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların çoğunluğu DYK’lerin işleyiş süreciyle ilgili olumsuz görüşleri değerlendirildiğinde, öğrencilerin tercih etmedikleri öğretmenlerin sınıfına kayıt olmalarından dolayı kursa gelmediklerini, hafta sonu yapılan kurslarda öğrencilerin ve öğretmenlerin yeterince dinlenemediklerini, köylerde yaşayan öğrencilerin hafta

sonu kurslarına katılmadıklarını, kursların ücretsiz olmasından dolayı velilerin ve öğrencilerin gözünde önemsiz olarak görüldüğünü belirtmişlerdir. Bu alt problemle ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y2: “Özellikle orta ve düşük akademik başarı düzeyindeki öğrenciler ve okula ilgisi az olan veliler açısından incelendiğinde kursların ücretsiz olması bu iki paydaşın kurslara bakışını olumsuz etkilemektedir. Ancak kursların ücretsiz olması, kaynakların bakanlık tarafından ücretsiz verilmesi, öğretmenlerin üst düzeyde bu sürece katkı sunmaları, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasına katkıda bulunmaktadır.”

Y4: “Öğretmenlerin, kursların verimli bir eğitim ortamı olması için gayretlerinin olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerin kazanım eksikliklerini gidermek için farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanarak özellikle teknolojik imkânlardan yararlanarak kendilerini de mesleki açıdan geliştirdiklerini düşünüyorum.”

Ö3: “Hafta içi yapılan kurslarda öğretmenler ve öğrenciler gün içinde yorulduklarından dolayı kursların hafta sonu yapılması gerektiğini düşünüyorum.”

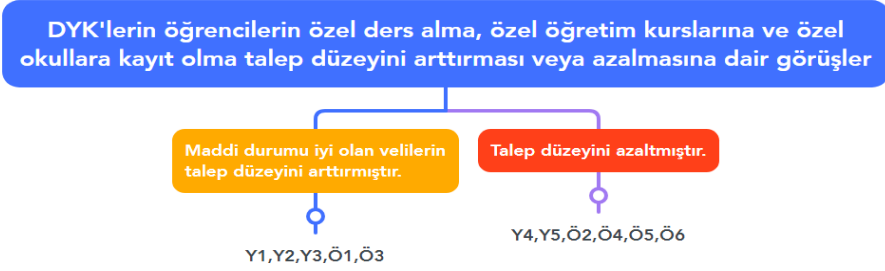
Ö4: “Öğrencilerin kurslarda devamsızlık yapmalarının en büyük nedeni tercih etmedikleri öğretmenlerin sınıfına kayıt olmalarıdır. Öğrenciler tercih etmedikleri öğretmenlerin derslerinde motive olamıyor ve kursa gelmek istemiyorlar.”

Ö5: “Köyde yaşayan öğrencilerin hafta sonu yapılan kurslara ulaşım problemi yaşadıklarından dolayı katılmamaları kursların işleyiş sürecindeki olumsuz görüşlerimizden birisidir. Köydeki öğrencilerin de eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için kurslara katılması gerekir.”

Ö6: “Öğrencileri kurslarda okulda gördükleri konuların tekrarını yapma imkânına sahip olduklarından dolayı kurslarda konuları pekiştiriyorlar. Bakanlığın hazırladığı kazanım kavrama testlerini uyguladığımızda kazanım eksiklerini belirleyip öğrencilerin konuları tam olarak kavramalarını sağlıyoruz.”

3.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Destekleme ve yetiştirme kursları öğrencilerin özel ders alma, özel öğretim kurslarına kayıt olma, özel okullara kayıt olma gibi talep düzeylerini sizce nasıl etkilemiştir? Sorusuna katılımcıların verdiği cevaplara göre oluşturulan temalar ve katılımcılara ait kodlar Şekil 3’ te sunulmaktadır.

Şekil 3. DYK'lerin öğrencilerin özel ders alma, özel öğretim kurslarına kayıt olma, özel okullara kayıt olma gibi talep düzeyleriyle ilgili katılımcıların görüşleri

Şekil 3 incelediğinde katılımcıların çoğunluğu tarafından DYK'lerin öğrencilerin özel ders alma, özel öğretim kurslarına ve özel okullara kayıt olma talep düzeylerini azaldığı belirtilmiştir. Bazı katılımcılar talep düzeyini azalttığını söylemekte ancak maddi durumu iyi olan velilerin özel ders almaya, özel öğretim kurslarına veya özel okullara kayıt olmaya yönlendiklerini belirtmişlerdir. Bu alt problemle ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y2: “Sosyoekonomik gelir düzeyi düşük ve orta gelir gruplarını maddi anlamda DYK’ler olumlu etkilemiş bu ailelerden para çıkışı olmamıştır. Ancak bunu değerlendirecek olan öğrenci ve veli sayısı sınırlıdır diyebilirim. Gelir durumu yüksek düzeyde olan aileler özel derslere özel okullara yönelmektedir.”

Y3: “DYK’ler ücretsiz olduğundan dolayı özellikle maddi durumu iyi olan aileler DYK’leri önemsiz ve değersiz olarak görüp öğrencilerine özel sektörde takviye eğitim alma ihtiyacı duymuşlardır.”

Y5: “DYK’ler ile maddi durumu yetersiz öğrencilere de ek eğitim alma hakkı verilmiştir. Pek çok öğrencimiz DYK yeterli olduğundan ekstra özel ders almaya ya da özel öğretim kurslarına gitme ihtiyacı duymamıştır.”

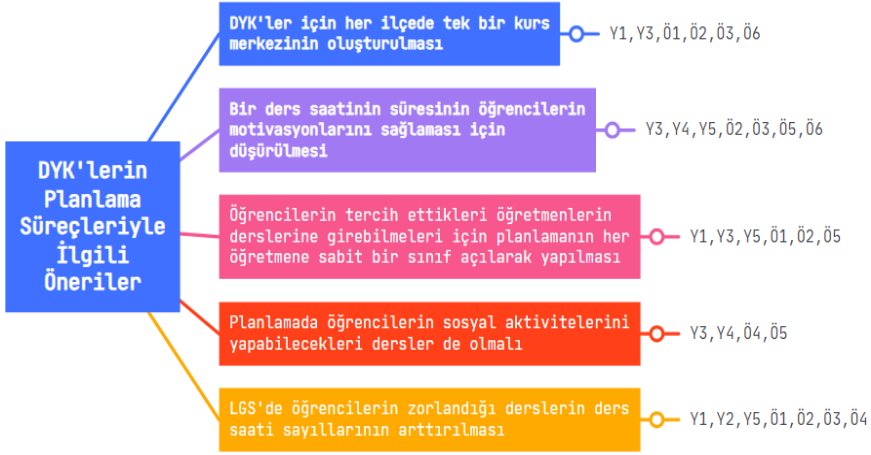
Ö2: “Kurslara düzenli olarak katılım sağlayan öğrenciler için takviye eğitim ihtiyacı ortadan kalkmıştır. Bence kurslara düzenli devam edilmesi halinde ve kurslardaki verimliliğin artırılması durumunda takviye eğitime ihtiyaç olmadığını düşünüyorum.”

Ö4: “Okullarda ücretsiz kursların verilmesi özel öğretim kurslarına ve özel okullara olan talebi azaltmıştır. Takviye eğitim ihtiyacının DYK’ler ile karşılandığını düşünüyorum.”

Ö6: “DYK’lerin öğrencilerin özel ders alma, özel öğretim kurslarına ve özel okullara kayıt olma ihtiyacını ortadan kaldırdığını düşünüyorum. Öğrencilere bakanlık tarafından ücretsiz kurs verilerek eğitimde fırsat eşitsizliği ortadan kaldırılmıştır.”

3.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Destekleme ve yetiştirme kurslarında planlama süreçleriyle karşılaşılan problemlerle ilgili çözüm önerileriniz nelerdir? Örneklerle açıklar mısınız? sorusuna katılımcıların verdiği cevaplara göre oluşturulan temalar ve katılımcılara ait kodlar aşağıdaki Şekil 4’ de gösterilmiştir.

Şekil 4. DYK’lerin planlama süreçleriyle ilgili katılımcıların önerileri

Şekil 4 incelediğinde katılımcıların çoğu DYK’ler için planlamanın verimli bir şekilde yapılabilmesi için her ilçede tek bir kurs merkezinin oluşturulması gerektiğini, öğrencilerinin derslerde dikkatlerinin dağılmaması ve kurslarda gereğinden fazla yorulmamaları için bir ders saati süresinin düşürülmesi gerektiğini, öğrencilerin tercih ettikleri öğretmenlerin derslerine girebilmeleri için her öğretmenin sabit bir sınıfının olması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların kurslardaki ders saati sayılarının artması veya azalması hususunda fikir ayrılığı yaşadıkları gözlemlenmiştir. Bazı katılımcılar kurslarda ders çeşitliliğinin ve dolayısıyla diğer derslerin ders saati sayısının azaltılarak öğrencilerin sosyal aktivitelerini gerçekleştirebilecek derslerin de planlamaya eklenmesi gerektiğini, ancak katılımcıların çoğunluğu tarafından ise öğrencilerin LGS’de zorlandıkları derslerin ders saati sayısının artırılması gerektiğini belirtmiştir. Bu alt problemle ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: “Öğrencilerin tercih ettikleri öğretmenlerin derslerine girmesini sağlamak için planlamada her öğretmene özel bir sabit sınıf tanımlanması gerekir. Bu planlamayı yapabilmek gerçekten zordur. Çünkü öğrencilerin bir öğretmenin dersinden çıkıp başka bir öğretmenin sınıfına girmesi kurstaki öğrenci ve öğretmen sayısı arttıkça zorlaşır. Planlamadaki derslerin aynı saatlere denk gelme olasılığı artar. Ancak öğretmenlerin sabit sınıflarına göre ders planlaması yapılabildiği takdirde kurslardaki planlama sorunu tümüyle ortadan kalkacaktır.”

Y3: “Kurs planlamalarının verimli bir şekilde yapıldığında kurslarda planlama karşılaşılan problemlerin çoğu ortadan kalkacaktır. Her ilçede bir kurs merkezinin açılması ve bu kurs merkezinin sadece DYK’ler ile ilgilenmesi kurslardan planlama süreçleriyle ilgili problemleri en aza indirgeyecektir.”

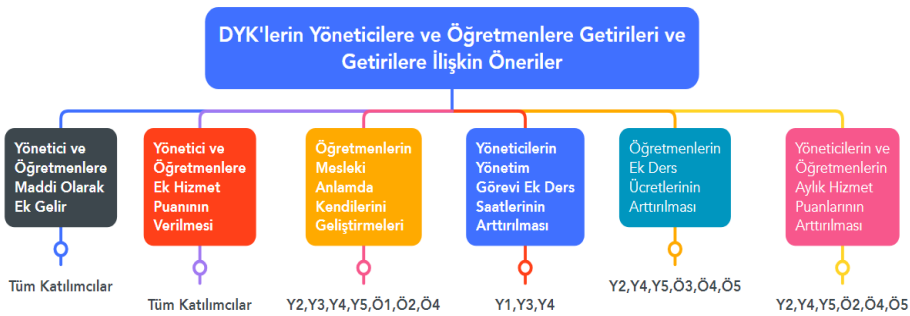
Y5: “Öğrencilerin derslerden sıkılmamaları ve kursta aşırı bir şekilde yorulmaları için ders sürelerinin kısaltılmasını düşünüyorum. Bir öğrencinin ortalama dersi dikkatli bir şekilde dinleme süresi 15-20 dakikadır. Öğrencilerin derslerde dikkat kaybı ve motivasyon sorunu yaşamaları için derslerin sürelerinin düşürülmesi gerekir.”

Ö2: “LGS’de en çok zorlanılan derslerden birisi Matematik dersidir. Öğrencilerin Matematik dersinde çok daha fazla soru çözmesi sağlanarak daha fazla soru çeşidiyle karşılaşması gerekir ki sınav da Matematik dersinde başarılı olabilsin. Bunda dolayı kurslarda Matematik dersi gibi LGS’de öğrencilerin zorlandığı derslerin ders saati sayısının artırılması gerektiğini düşünüyorum.”

Ö5: “Öğrencilerin kurslarda sıkılmalarını önlemek ve kursa devamlılıklarını sağlamak için sosyal aktivitelerini gerçekleştirecekleri beden eğitimi, müzik ve resim gibi derslerin gerekirse diğer derslerin saatleri düşülerek planlamaya dâhil edilmesi gerektiğini düşünüyorum.”

3.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Destekleme ve yetiştirme kurslarının size yönelik getirileriyle ilgili görüşleriniz nelerdir? Getiriler sizce geliştirilebilir mi? Sorusuna katılımcıların verdiği cevaplara göre oluşturulan temalar ve katılımcılara ait kodlar Şekil 5’ te gösterilmiştir.

Şekil 5. DYK'lerin yöneticilere ve öğretmenlere getirilerine ilişkin öneriler

Şekil 5 incelediğinde tüm katılımcılar DYK'lerin yönetici ve öğretmenlere maddi olarak ek gelir imkânı sağladığını ve aylık ek hizmet puanı verildiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların çoğunluğu tarafından öğretmenlerin DYK'lerde mesleki açıdan kendilerini geliştirme imkânı olduğunu belirtilmiştir. Yöneticilerin çoğunluğu yöneticilere yönetim görevi olarak verilen ek ders saati sayısının artırılması gerektiğini, katılımcıların çoğunluğu ise öğretmenlerin ek ders ücretlerinin ve yöneticilere ve öğretmenlere verilen aylık hizmet puanının artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu alt problemle ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y1: “Yöneticilerin DYK ile beraber iş yükü gerçekten artıyor. Bundan dolayı yöneticilere verilen yönetim görevi ek ders saatinin artması gerektiğini düşünüyorum.”

Y2: “Öğretmenlere verilen hizmet puanı iyi bir gelişme ancak hafta sonu kurslara gelen öğretmenlere ve yöneticilere verilen aylık hizmet puanınının 0.5 yerine 1 puan verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü öğretmenler ve yöneticiler hafta sonunu DYK’ler için ayırmaktadır.”

Y5: “Öğretmenler ve yöneticiler DYK’lerin verimli olması için gerçekten büyük emek vermektedirler. Bundan dolayı DYK içi verilen ek ders ücretinin artırılması gerektiğini düşünüyorum.”

Ö2: “Kursların öğretmenlere getirisi olarak öğrencilerin akademik başarı düzeylerini arttırmak ve öğretmenlerin mesleki anlamda kendilerini geliştirmek olduğunu düşünüyorum.”

3.6 Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Destekleme ve yetiştirme kurslarında ilk kez 2022-2023 eğitim öğretim yılının yarıyıl tatilinde ortaokullarda uygulanan Matematik ve İngilizce kursları hakkındaki görüşleriniz nelerdir? Sorusuna katılımcıların verdiği cevaplara göre oluşturulan temalar ve katılımcılara ait kodlar aşağıdaki Şekil 6’ da gösterilmiştir.

Şekil 6. DYK’lerde ilk kez 2022-2023 eğitim öğretim yılının yarıyıl tatilinde ortaokullarda uygulanan Matematik ve İngilizce kursları hakkında katılımcıların görüşleri

Şekil 6 incelediğinde katılımcıların çoğunluğu tarafından kısa dönemli kursların fayda sağlamayacağını, öğrencilerin tatil dönemlerinde dinlenmesi gerektiğini belirtilmiştir. Katılımcılardan İngilizce öğretmenleri derslerin konuşma ve uygulama ağırlıklı işlendiği takdirde faydalı olacağını, ayrıca bazı katılımcıların bu kursların dönem içerisinde planlandığı takdirde faydalı olacağını düşünmektedir. Bu alt problemle ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

Y2: “Matematik ve İngilizce dersleri yoğun çalışmayı gerektiren dersler olduğundan dolayı tatilde kısa süre içerisinde bu kursların açılmasına gerek olmadığını ve öğrencilerin dinlenmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Y5: “Bir İngilizce öğretmeni olarak DYK’lerde Matematik ve İngilizce derslerinin öğrenciler için çok önemli olduğunu düşünüyorum. İngilizce derslerinde konuşma ve uygulamaya ağırlık verildiği takdirde faydalı olacağını söyleyebilirim.”

Ö1: “Bu kursların kısa dönemde öğrencilere faydalı olacağını düşünmüyorum.”

Ö4: “Ortaokul düzeyindeki öğrencilerin tatil dönemlerini sosyal aktiviteler yaparak geçirmesi gerektiğini düşünüyorum. Matematik ve İngilizce derslerine DYK’lerde önem verilmesi gerektiğini ancak bu kursların dönem içerisinde planlandığında faydalı olacağını düşünüyorum.”

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada DYK’lerde görev alan yöneticiler ve öğretmenlerin kursların verimliliğini arttırmak, öğretmenlere getirilerini değerlendirmek, planlama süreçleriyle karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri getirmekle ilgili görüşleri ortaya çıkarılarak değerlendirilmeleri hedeflenmiştir. Araştırmanın birinci alt problemi katılımcıların DYK’lerin verimlilik düzeyini arttırmak için çözüm önerilerini ortaya çıkarmaktır. Bu çalışmanın bazı alt problemlerinde ortaya konan literatür taramalarıyla katılımcılara ait görüşler karşılaştırılmıştır.

Katılımcıların çoğunluğu tarafından öğrencilerin kurslara devamlılığını sağlamak için okul idaresi, öğretmen ve veli iş birliğinin önemine vurgu yapmaktadır. Hatta devamsızlık yapan öğrencilerin velilerine mesaj sistemi yoluyla haber verilerek öğrencinin devam takibinin sağlanmasının kursların verimliliği açısından faydalı olabileceği belirtilmiştir. Sarıca (2018) “Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Yönelik Öğretmen Görüşleri” adlı araştırmasında kurslarda görev alan öğretmenlerin kursların öğrenciler için verimli olduğunu, öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin genel olarak arttığını ve genel olarak kursların öğrenciler üzerinde genel olarak olumlu etkisi olduğu belirtilmiştir. Katılımcıların çoğunluğuna göre merkezi sınavlarda hedefi olan başarılı olmak isteyen öğrencilerin kurslara devamlılık sağlanmasının hedeflenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Kurslardaki kaynak kitap çeşitliliğinin bakanlık tarafından arttırılmasının öğrencilerin kazanımları pekiştirmesi ve kavramasının daha net olacağı belirtilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu tarafından her ay bakanlık tarafından kurslarda merkezi kazanım değerlendirme sınavları uygulanması gerektiğini, bu uygulamayla öğrencilerin yıl boyunca derslerdeki başarı durumları öğretmenler tarafından değerlendirilip öğrencilerin kazanım eksiklerinin giderilmesinin kursların verimlilik düzeyinin arttırmasında önemli rol oynayacağı belirtilmiştir. Böylelikle kursların ücretsiz olmasının özellikle ekonomik durumu iyi olan aileler tarafından kursların değersiz görülme algısı ortadan kaybolabilir.

Katılımcıların çoğunluğu kurslarda seviye sınıfı oluşturulması gerektiğini, her ay yapılacak merkezi kazanım değerlendirme sınavlarının sonucuna göre sınıflardaki sıralamaya göre sınıflar arası değişim uygulanmasının merkezi sınavda hedefleri olan öğrenciler arasında rekabet oluşturarak okul başarısının da arttırılabileceği belirtilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu tarafından oluşturulan seviye sınıflarındaki

öğrencilerin tercihlerine göre sınıfların oluşturulup öğrencilerin kurslara devamlılığının bu şekilde sağlanabileceği belirtilmiştir.

Katılımcıların bazıları LGS’de zorlanılan derslerin ders saati sayılarının artırılmasının öğrencilerin bu derslerdeki akademik başarı düzeyini arttıracaklarını savunurken bazı katılımcılar kurslarda öğrencilerin sosyal aktivitelerini gerçekleştirebileceği beden eğitimi, resim ve müzik gibi derslerin kurslarda yer alarak öğrencilerin kurslardan bıkmamasını sağlayarak kurslara devamlılığın sağlanabileceğini belirtmişlerdir.

Massoini (2011) yaptığı araştırmasında müfredat dışı sosyal etkinliklere katılan öğrencilerin davranış problemlerinin azaldığı vurgulanmıştır. Öğrenciler müfredat dışı etkinlikleri doğru bir şekilde uyguladıklarında iyi davranışları için ödüllendirilirler ve başarılarından gurur duyarlar. Sahip oldukları gururdan dolayı, daha iyi bir benlik saygısı ve kendine güven kazandıklarını belirtilmiştir. Canpolat ve Köçer (2017) tarafından yapılan çalışmalarda öğrencilerin kurslara devam etmelerini sağlamanın kursların verimlilik düzeyini arttırabileceğini ve kurslarda sürekliliği sağlayan öğrencilerin akademik başarı düzeyinin arttırılabilme olanağı bulduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmanın ikinci alt problemi katılımcıların DYK’lerin işleyişiyle ilgili olumlu ve olumsuz görüşlerini içermektedir. DYK’lerin ücretsiz olması dolayı eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik bir katkıda bulunduğu katılımcıların hem fikir olduğu bir düşüncedir. Katılımcıların çoğunluğunun DYK’ler ile ilgili olumlu düşüncelerine baktığımızda, merkezi sınavlarda hedefi olan öğrencilerin akademik başarı düzeylerini arttırdığını, diğer sınıf düzeylerindeki kurslara katılım hususunda süreklilik sağlayan öğrencilerin kazanım eksikliklerini giderdikleri, okuldaki konularını tekrar edip pekiştirdiklerini, kurslarda görev alan yönetici ve öğretmenlere ek hizmet puanları verilmesi yine görev alan yönetici ve öğretmenlere maddi olarak katkı sağladığı, derslere giren öğretmenlerin kendilerini mesleki anlamda geliştirme fırsatı bulduklarını belirtmişlerdir.

Sarıca (2018) ve Türküresin (2018) yaptıkları araştırmalarda, araştırmaya katılan öğretmenlerin, DYK’lerin öğrenciler açısından kursların ücretsiz olması, okulda öğrendikleri konuların tekrar tekrar edilmesi ve kazanım kavrama testleriyle pekiştirilmesi, eğitimde fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanması eksik kazanımların tamamlanması gibi olumlu özellikleri olduğunu belirtmişlerdir. Bozbayındır ve Kara (2017) yaptığı çalışmada DYK’nin, öğrencilerin derslerine yardımcı olması, öğretmenlere ekonomik destek olması, öğretmenlerin mesleki gelişimiyle ilgili güncel olmalarını sağlaması ve maddi durumu iyi olmayan öğrencilere destek olması gibi olumlu yönlerinin de olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Nartgün ve Dilekçi’nin (2016) DYK’lerde görev alan ortaokul öğretmenlerinin görüşlerini inceledikleri çalışmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde, kursların öğrenci motivasyonunu arttırdığını, öğrencilerin akademik başarı düzeylerini arttırdığını, öğrencileri merkezi sınavlara hazırlamada olumlu etkileri olduğunu belirtmişlerdir. Kursların öğrencilerin derse katılımını artırması, konuları tekrar edip kazanım kavrama testleriyle birlikte pekiştirmelerini sağladığını, öğrencilerin sosyalleşip özgüvenlerini sağlaması açısından olumlu etkileri olduğu belirtilmiştir.

Aküzüm ve Saraçoğlu’nun (2018) yaptığı çalışmada kursların öğretmenler ve öğrencilerin sosyal faaliyetlerini gerçekleştirebilmeleri için vakitlerini sınırladığı

sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler ve Yabancı Dil branşlarındaki öğretmenlerin, merkezi sınavda branşlarıyla ilgili sorular geldiğinden dolayı diğer branşlardaki öğretmenlere göre öğrencilerin akademik başarı düzeylerine katkısının daha yüksek olduğu araştırmada ulaşılan sonuçlar arasındadır. Krajçik ve Blumenfeld'e (2006) göre öğretim etkinliklerinin nitelikli olması, sınıf mevcutlarının kalabalık olmaması, öğretmenlerin kendini geliştirmeleri gibi amacı olan ve verimli bir eğitim öğretim ortamında öğrenciler motive olup daha başarılı olmak için elinden geleni yapmalarını sağlayacaktır.

Katılımcıların çoğunluğu tarafından DYK'lerin işleyiş sürecindeki olumsuz düşüncelerine bakıldığında, kursların ücretsiz olmasının özellikle maddi durumu iyi olan aileler tarafından önemsiz görüldüğü, bakanlık tarafından gönderilen kaynak kitap çeşitliliğinin yetersiz olduğu, öğrencilerin ve öğretmenlerin bir süre sonra yorulmaya başladığı, kırsal kesimde yaşayan öğrencilerin hafta sonu kurslarına katılamadığı, öğretmenlerin ders programı konusunda genel olarak sıkıntı yaşadıkları, öğrencilerin tercih etmediği öğretmenlerin derslerine girmek istemediklerinden dolayı devamsızlık yaptıklarını belirtmişlerdir. Sarıca (2018) yaptığı araştırmasında öğretmenlerin genel olarak kurslarda yaşadığı problemler arasında, hafta sonu yapılan kursların bir süre sonra öğretmenleri ve öğrencileri yormaya başlaması gibi durumlar belirtilmiştir. Kurslarda görev alan öğretmenler daha çok kursların kendileri açısından olumlu yanlarından bahsetmişlerdir. Ekonomik olarak kurs ücretlerinin kendilerine destek olduğunu kurslarda mesleki olarak kendilerini sürekli güncellediklerini belirtmişlerdir. Türküresin (2018) yaptığı çalışmada okullarda ders materyal eksikliğinin olması, yardımcı kaynak kitapların ve kazanım kavrama testlerinin yetersiz olması kursların uygulamadaki olumsuz yönleri olarak gösterilmiştir. Ünsal ve Korkmaz'ın (2016) araştırmalarından elde ettikleri bulgular incelendiğinde öğretmenlerin okuldaki derslerinden ayrı bir şekilde kurslara da girdiğinden öğretmenler açısından yoğun bir ders programı oluşturduğu ve zamanla bu durumun öğretmenleri de yorgunluğu sonucu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin genel olarak destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrencilerin özel öğretim kurslarına olan taleplerini azalttığını da belirtmişlerdir.

Katılımcıların özellikle kursların hafta sonu mu hafta içi mi olması konusunda fikir ayrılığına düştükleri söylenebilir. Bir kısmı kursların taşınmalı eğitim veren okullarda kırsal kesimde yaşayan öğrencilerin kurslara katılım sağlamaları amacıyla kursların hafta içi olması gerektiğini, bir kısmı hafta içi dersler bittikten sonra öğretmenlerin ve öğrencilerin yorulduklarından dolayı kursların verimsiz olduğunu bundan dolayı hafta sonu yapılması gerektiğini bir kısmı da hem hafta içi hem hafta sonu planlanıp öğretmen ve öğrencilerin gün tercihine göre planlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Araştırmanın yapıldığı ilçede ortaokullarda taşınmalı eğitim yapıldığı için katılımcıların çoğunluğu kursların hafta içi yapılması gerektiğini söylemiştir.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde katılımcılar DYK'lerin ücretsiz olmasının öğrencilerin özel ders alma, özel öğretim kurusuna veya özel okullara kayıt olma gibi taleplerini nasıl etkilediğiyle ilgili görüşlerini belirtmişlerdir. Katılımcıların tümü DYK'lerin ücretsiz olmasının ekonomik durumu iyi olmayan ailelerin öğrencileri için eğitimde fırsat eşitliği imkânı yarattığını belirtmişlerdir. Biber vd. (2017) DYK'ler ilgili araştırmalarında katılımcı öğrencilerin ailelerinin sosyoekonomik düzeylerinin

orta ve düşük gelirli ailelerden oluştuğunu, bu ailelerin öğrencilerinin neredeyse tamamının özellikle okulda yürütülen destekleme kurslarıyla merkezi sınavlara hazırlandıkları belirtilmiştir. Ünsal ve Korkmaz'ın (2016) araştırmalarından elde ettikleri bulgular incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenler genel olarak destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrencilerin özel öğretim kurslarına olan taleplerini azalttığını da belirtmişlerdir. Ancak katılımcıların bazıları DYK'lerin maddi durumu iyi olmayan öğrencilere eğitimde fırsat eşitliği sağladığını düşünse de ekonomik durumu iyi olan ailelerin kursların ücretsiz olmasından dolayı değersiz gördüklerini, öğrencilerin akademik başarı düzeylerini arttırmak için özel ders almaya, özel öğretim kurslarına veya özel okullara yönelindiklerini belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar ise ailelerin çoğunun DYK'ler açıldıktan sonra ailelerin çoğunun özel ders alma, özel öğretim kurslarına veya özel okullara kayıt olma gibi talep düzeylerinin azaldığını belirtmişlerdir.

Araştırmanın dördüncü alt probleminde DYK'lerin planlama süreçlerinde karşılaşılan problemlerle ilgili katılımcıların çözüm önerileri belirtilmiştir. Katılımcıların bazıları öğrencilerin dersine girmeyen öğretmenlerin kurslarda dersine girmesi gerektiğini, böylelikle farklı öğretmenlerin farklı öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanabileceklerini vurgulamışlardır. Katılımcıların çoğunluğu ise öğrencilerin tercih ettikleri öğretmenlerin derslerine girerek motivasyonlarının artacağını ve tercih ettikleri öğretmenlerle verimli bir eğitim alacaklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin tercih ettikleri öğretmenlerin derslerine girebilmeleri için her öğretmene ait sabit bir derslik olması gerektiğini, öğrencilerin her bir ayrı ders için seçtiği öğretmenin dersliğine gidecek şekilde bir planlama yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Göksü ve Gülcü'ye (2016) göre öğrencilerin tercih ettiği öğretmenlerin dersine girmesinin öğrencileri motive edeceği, öğretmenlerin de kendisini tercih eden öğrencilerle birlikte verimli bir şekilde ders işleyeceklerini ve öğretmenlerin öğrencilerle daha rahat bir iletişim kurabileceklerini belirtmiştir.

Katılımcıların çoğunluğu tarafından her ilçede sistemli bir planlamanın yapılabilmesi için sabit bir kurs merkezinin oluşturulabileceğini, öğrencilerin ders yoğunluğundan sıkılmamaları için ders sürelerinin kısalabileceğini belirtilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu öğrencilerin LGS'de zorlandıkları derslerin ders saati sürelerinin uzatılması gerektiğini söylerken bazı katılımcıların öğrencilerin DYK'lerde sosyal aktiviteler yapıp kurslardan sıkılmalarını önlemek için beden eğitimi, resim ve müzik gibi derslerin de yer alması gerektiğini söylemişlerdir.

Araştırmanın beşinci alt probleminde DYK'lerin öğretmenlere ve yöneticilere getirisinin neler olduğu ve bu getirilerin geliştirilebilecek yönlerinin olup olmadığı katılımcılar tarafından değerlendirilmiştir. Katılımcıların tümü DYK'lerin yöneticilere ve öğretmenlere sağladığı avantajların olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar bu avantajların, kurslardaki ders ücretinin ek ders ücretinin iki katı olması maddi katkı olarak, kurslarda görev alan yönetici ve öğretmenlere aylık 0.5 ek hizmet puanının verilmesi ve mesleki olarak kendilerini geliştirme fırsatı bulduklarını belirtmişlerdir. Demir Başaran ve Narinalp Yıldız (2017) DYK'ye ilişkin öğretmen görüşlerini aldığı araştırmasında kurslara ilişkin öğretmenler, ekonomik olarak kursların gelirlerine destek olduğunu ve hizmet puanlarında artış sağlandığını ve dolayısıyla başka okul veya şehre tayin olma konusunda avantajlar sağladığını belirtmişlerdir. Katılımcıların çoğunluğu yönetici ve öğretmenlerin kurslarda görev alma konusunda daha da teşvik

etmek hususunda ek ders ücretinin ve aylık verilen ek hizmet puanının artırılması gerektiğini vurgulamışlardır.

Araştırmanın altıncı alt probleminde 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında ilk kez 5.sınıflar için açılan Matematik ve İngilizce dersi kurslarıyla ilgili katılımcıların görüşleri belirtilmiştir. Katılımcılardan Matematik ve İngilizce öğretmenleri bu kursları faydalı bulduklarını bu kursların yarıyıl tatilinde bir hafta yapıлып bir hafta öğrencilerin dinlenmesi gerektiğini veya haftada iki veya üç gün uygulanabileceğini belirtmişlerdir. Aynı zamanda Matematik ve İngilizce derslerindeki konuları tekrar etme fırsatı bulduklarını ve öğrencilere bol bol soru çözdürerek konuları pekiştirdiklerini belirtmişlerdir. Diğer branştaki öğretmenler ise bu kursların eğitim öğretim yılı boyunca uygulanabileceğini, katılımcıların çoğunluğu ise yarıyıl tatilinde öğrencilerin ve öğretmenlerin dinlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

5. Öneriler

Bu araştırmada ortaokulda DYK'lerde görev alan yöneticilerin ve öğretmenlerin DYK'lerin verimlilik düzeylerini arttırmak ve DYK'lerin işleyiş sürecindeki karşılaşılan sorunlara yönelik düşünceleri araştırılarak çözüm önerileri belirlenmiştir. DYK'ler ile ilgili yapılacak yeni araştırmalarda, araştırma konusu olarak kullanılabilir olduğu düşünülmektedir.

Devamsızlık yapan öğrencilerin velilerine mesaj sistemi yoluyla haber verilerek öğrencinin devam takibinin sağlanmasının kursların verimliliği açısından faydalı olabileceği belirtilebilir. Böylelikle Öğrencilerin DYK'lere katılımının sağlanıp kurslardan maksimum fayda sağlayıp DYK'lerin amacına ulaşması sağlanabilir.

Kurslardaki kaynak kitap çeşitliliğinin bakanlık tarafından arttırılmasının öğrencilerin kazanımları pekiştirmesi ve kavramasının daha net olabileceği belirtilmiştir. Böylelikle öğrenciler daha fazla soru çeşidiyle karşılaşp akademik başarı düzeylerini arttırabilir. Her ay bakanlık tarafından kurslarda merkezi kazanım değerlendirme sınavları uygulanması gerektiği, bu uygulamayla öğrencilerin yıl boyunca derslerdeki başarı durumları öğretmenler tarafından değerlendirilip öğrencilerin kazanım eksiklerinin giderilmesinin kursların verimlilik düzeyinin arttırmasında önemli rol oynayabileceği belirtilmiştir. Böylelikle öğrencilerin her ders için kazanım eksiklikleri giderilerek akademik başarı düzeyleri arttırılabilir.

Kurslarda seviye sınıfı oluşturulması gerektiği, her ay yapılacak merkezi kazanım değerlendirme sınavlarının sonucuna göre sınıflardaki sıralamaya göre sınıflar arası değişim uygulamasının merkezi sınavda hedefleri olan öğrenciler arasında rekabet oluşturarak okul başarısının da arttırılabileceği belirtilmiştir. Böylelikle öğrenciler akademik başarı düzeylerini her ay göz önünde bulundurup başarı düzeylerini arttırmak için ders çalışma planlarını güncelleyebilirler.

LGS'de öğrencilerin zorlandığı derslerin ders saati sayılarının arttırılmasının öğrencilerin bu derslerdeki akademik başarı düzeyini arttırılabileceğini belirtilmiştir. Ders saatlerinin arttırılması öğretmenlerin öğrencilere daha fazla zaman ayırmasını sağlayabilir.

Kursların taşınmalı eğitim uygulayan okullarda hem hafta içi hem hafta sonu planlanıp öğretmen ve öğrencilerin gün tercihine göre planlanabileceği belirtilmiştir. Böylelikle köyde yaşayan öğrencilerinde DYK'lere katılımlarının sağlanıp eğitimde fırsat eşitliği sağlanabilir.

Öğrencilerin tercih ettikleri öğretmenlerin derslerine girebilmeleri için her öğretmene ait sabit bir derslik olması gerektiği, öğrencilerin her bir ayrı ders için seçtiği öğretmenin dersliğine gidecek şekilde bir planlama yapılabileceği belirtilmiştir. Öğrenciler tercih ettikleri öğretmenlerin dersine girdiği takdirde motivasyonlarını arttırabilirler.

Öğrencilerin ders yoğunluğundan sıkılmamaları, dersi dikkatli bir şekilde dinlemeleri ve motivasyonlarını sağlamak için ders sürelerinin düşürülebileceği belirtilmiştir. Ders sürelerinin düşürülerek öğrencilerin dersleri dikkatli bir şekilde dersi dinlemeleri ve derslerin verimli geçmesi sağlanabilir.

Öğrencilerin DYK'lerde sosyal aktiviteler yapıp kurslardan sıkılmalarını önlemek için beden eğitimi, resim ve müzik gibi derslerin de yer alabileceği belirtilmiştir. DYK'lerde sosyal aktivite içeren derslerin yer alması öğrencilerin DYK'lere daha istekli bir şekilde gelmelerini sağlayabilir. Öğretmenlerin de kurslarda görev almalarını daha da teşvik etmek için ek ders ücretlerinin ve aylık ek hizmet puanlarının arttırılabileceği ifade edilebilir.

Kaynakça

Adeyemo, S. A. (2010). “*The relationship between students participation in school based extracurricular activities and their achievement in physics*”, International Journal of Science and Technology Education Research, I, 6: 111-117.

Aküzüm, C. ve Saraçoğlu, M. (2018). “*Ortaokul öğretmenlerinin destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik tutumlarının incelenmesi*”, Turkish Journal of Educational Studies, V, 2: 97-121.

Biber, A.Ç. Tuna, Abdulkadir, Polat, A.C., Altınok, F., ve Küçükkoğlu, U. (2017). “*Ortaokullarda uygulanan destekleme ve yetiştirme kurslarına dair öğrenci görüşleri*”, Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, XII, 23: 103-119.

Bozbayındır, F. ve Kara, M. (2017). “*Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında (DYK) Karşılaşılan Sorunlar ve Öğretmen Görüşleri Temelinde Çözüm Önerileri*”, Sakarya University Journal of Education, VII, 2: 336-349.

Bray, M. (2013). “*Shadow Education: Comparative Perspectives on the Expansion and Implications of Private Supplementary Tutoring*”, Procedia-Social and Behavioral Sciences, 77: 412-420.

Büyüköztürk, Ş. vd. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (11.baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Canpolat, U. ve Köçer, M. (2017). *Destekleme ve yetiştirme kurslarının TEOG bağlamında sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak incelenmesi*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi, VII, 1: 123-154.

Creswell, J. W. (2009). *Research Desing: Qualitative, Qualitative and Mixed Methods Approaches*. California: SAGE Publications.

Creswell, J.W. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri- Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Çev.: M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi.

David, M. ve Sutton, C. D. (2004). *Social research: The basics*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Demir Başaran, S. ve Narinalp Yıldız, N. (2017). “*Türkiye’de ortaokullarda uygulanan destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğretmen görüşleri*”. International Journal of Eurasia Social Sciences, VIII, 29: 1152-1173.

Göksu, İ. ve Gülcü, A. (2016). “*Ortaokul ve Liselerde Uygulanan Destekleme Kurslarıyla İlgili Öğretmen Görüşleri*”, Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, XI, 1: 153-171.

Knifsend, C. A., & Juvonen, J. (2017). “*Extracurricular activities in multiethnic middle schools: Ideal context for positive intergroup attitudes?*”, Journal of Research on Adolescence, 27: 407-422.

Krajcik, J. S., & Blumenfeld, P. C. (2006). “*Project-based learning*”, In K.R., Sawyer (Ed.), The Cambridge handbook of the learning sciences, New York: Cambridge University Press, 317-333.

Massoni, E. (2011). “*Positive effects of extra curricular activities on students*”, College of DuPage (ESSAI), IX, 1: 84-87.

MEB, (1973). *Millî Eğitim Temel Kanunu*. Ankara: MEB Yayınları.

MEB. (2014). *Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi*, Ankara. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü.

Millî Eğitim Bakanlığı (2020). *Destekleme ve yetiştirme kursları yönergesi*.

Mishna, F., Root, J., Abboud, R., Daciuk, J., MacDonald, K., Kasianik, I., Teske, C. & Tufford, L. (2013). *The RBC Foundation After-School Programs Evaluation*, Factor-Inwentash Faculty of Social Work, University of Toronto, Final Report.

Nartgün, Ş., Dilekçi, Ü. (2016). “*Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri*”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, XXII, 4: 537-564.

Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev.). Ankara: Pegem.

Sarıca, R. (2018). “*Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına (DYK) Yönelik Öğretmen Görüşleri*”, Millî Eğitim. XLVIII, 221: 91-122.

Türküresin, H. (2018). “*Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi; Kütahya İli Örneği*”, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, IX, 2: 73-85.

Ünsal, S. ve Korkmaz, F. (2016). “*Destekleme ve yetiştirme kurslarının işlevlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi*”, KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi, XIII, 2: 87-118.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

In this research, the administrators and teachers working in the support and training courses opened in secondary schools evaluate the positive and negative aspects of the running process of the courses, their suggestions for increasing the efficiency level of the courses, their suggestions for solutions to the problems encountered in the planning process of the courses, their thoughts about the benefits of the courses to administrators and teachers, and their opinions about the 2022-2023 Education. It was aimed to evaluate their opinions about Mathematics and English courses, which were administered to 5th graders for the first time during the semester break of the academic year.

When the literature review regarding the efficiency level of the operation of Support and Training Courses (STC)'s implemented in secondary schools and the solution suggestions for the problems encountered during the operation process is examined, it is seen that the number of theses and articles is not sufficient. With this study, in line with the opinions of administrators and teachers working in secondary school courses, positive and negative situations in the operation of the courses are identified and by offering solutions to the problems encountered in the courses, increasing the academic success levels of the students and increasing the quality of education in the courses are important for the continuation of the courses.

In this research, case study, one of the qualitative research designs, was used. The research was conducted in four secondary schools in Çine district of Aydın province. 11 people participated in the research, including a school principal, a deputy principal, three assistant principals, and a branch teacher from each course in the courses. It was thought that by selecting a teacher from each branch, it would add clarity to the research in terms of a clearer understanding of the common and different views of participants with different characteristics regarding support and training courses. In qualitative research, 6 branch teachers and 5 school administrators from different branches were determined using the criterion sampling method from purposeful sampling. Criterion sampling method was used because I selected branch teachers and school administrators working in STC.

The Ministry of National Education opened STC mainly to ensure equality of opportunity in education, to increase students' academic success levels in central exams and to eliminate the deficiencies in their achievements in school courses. STC were opened in secondary schools not only to prepare 8th graders for central exams, but also to support 5th, 6th and 7th graders' lessons at school and to eliminate their deficiencies in basic courses.

It is thought that this research can be used as a research topic in new studies on STC's. The majority of the participants stated that student attendance should be monitored in order to increase the efficiency level of the courses, that level classes should be created and the first three and last three students in the class should be promoted or demoted according to the achievement evaluation exam held once a month, that students in the level class should attend the courses of their preferred teachers, and that the source book It was stated that diversity should be increased by the ministry. It has been observed that there are differences of opinion regarding whether the courses should be held on weekdays or weekends. Since bussed education is implemented in the

secondary schools where we conducted the research, the majority of the participants say that the courses should be held on weekdays, some participants say that the courses should be held on the weekends because teachers and students are tired after classes during the week, and some participants say that the courses should be planned both on weekdays and weekends and be left to the students' and teachers' choice. They stated.

When the majority of the participants evaluated their positive opinions about the functioning process of STC's, they stated that the academic success level of students who want to be successful in the central exams, which is their target, increased their academic success levels, students reinforced the subjects and eliminated their deficiencies in achievements, and teachers had the opportunity to improve themselves in the courses. Again, when the majority of the participants evaluated their negative opinions about the functioning process of STC's, they stated that students did not come to the course because they were enrolled in the classes of teachers they did not prefer, students and teachers could not rest enough in the courses held on the weekends, students living in the villages could not attend the weekend courses, and since the courses were free of charge, they did not come to the attention of parents and students. They stated that it was considered unimportant.

The majority of participants stated that STC's reduced the demand level of students to take private lessons, enroll in private education courses and private schools. Some participants say that it has reduced the level of demand, but they also stated that parents with good financial conditions tend to take private lessons, enroll in private education courses or private schools.

The majority of the participants, regarding the problems faced by STC's in their planning processes, stated that planning for STC's is not efficient.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir. Yaşayan hiçbir canlı (insan ve hayvan) üzerinde araştırma yapılmamıştır. Makale edebiyat sahasına aittir.

Çatışma Beyanı

Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile arasında mali çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Destek ve Teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Ethics Committee Permission

Ethics committee permission is not required for this study. No research has been conducted on any living creature (human and animal). The article belongs to the field of literature.

Deconfliction Statement

The author of the article declares that there is no conflict of financial interest between him and any institution, organization, person related to this study.

Support and Thanks

Support was not received from any institution or organization in the study.